una comarca de museu

Itinerari escolar per gaudir de l'Alt Empordà a través dels seus museus

ALT EMPORDÀ

Museu Memorial de l'Exili

la jonquera

Museu de l'Empordà

Ecomuseu Farinera

castelló d'empúries

Espai Cultural La Ciutadella

roses

figueres

Museu de la Tècnica de l'Empordà

Museu del Joguet de Catalunya

Museu d'Arqueologia de Catalunya - Empúries

l'escala - empúries

Museu de l'anxova i de la sal

l'escala

MAR

MUSEU DEL JOGUET DE CATALUNYA
www.mjc.cat

museuEmpordà

FARINERA DE CASTELLÓ D'EMPÚRIES

Museu de la Tècnica de l'Empordà

Empúries
Museu d'Arqueologia de Catalunya

L'ESCALA

MUME Museu Memorial de l'Exili

servei educatiu de l'alt empordà

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Consell Comarcal de l'Alt Empordà

amb la col·laboració de
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació

una comarca de museu

Itinerari escolar per gaudir de l'Alt Empordà a través dels seus museus

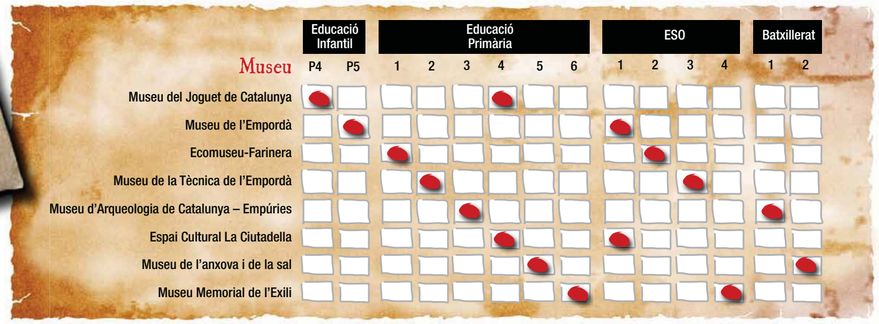

Una comarca de museu... Un itinerari escolar per gaudir de l'Alt Empordà a través dels seus museus amb una oferta educativa consolidada i de qualitat.

L'Alt Empordà és un territori ric en patrimoni natural, cultural, agrícola, pesquer, gastronòmic, artístic i industrial. Lloc de pas, d'acollida, obert al mar i a la muntanya. Una mostra d'aquesta riquesa queda palesa en la diversitat de museus que hi trobem.

Què volem... redescobrir els valors i aprenentatges d'aquest entorn per aproximar-los als centres educatius de la comarca. Volem oferir al professorat un recurs que els faciliti la tasca educativa, apropant el seu l'alumnat a una nova manera d'aprendre, conèixer i respectar l'entorn més proper.

Què us suggerim... un itinerari escolar per gaudir de l'Alt Empordà on l'alumnat, durant la seva etapa d'escolarització, conegui els museus que es troben a la comarca. Per aquest motiu s'han seleccionat i seqüenciat un seguit d'activitats didàctiques que facilitin l'aprenentatge en funció del currículum escolar i la nova mirada competencial.

Una nova mirada... volem propostes educatives atrevides, professionals, engrescadores que ens condueixin a l'excel·lència en tots els seus camps. Us animem a sumar-vos a aquesta iniciativa de llarg recorregut per descobrir aquesta complicitat entre els museus i l'escola a través d'un itinerari ple de sorpreses.

Amb aquesta proposta, gaudirem, aprendrem i sobretot **mirarem la comarca de l'Alt Empordà amb uns altres ulls.**

Col·leccionable: Una comarca de museu/jocs lúdicoeducatius

El joc ha estat al llarg de la història de la humanitat un dels elements clau per a entendre i gaudir el món que ens envolta. Nens i nenes, artistes, escriptors, filòsofs, economistes i un llarg etcètera han utilitzat el joc com a font de plaer i saber.

Amb el projecte **Una comarca de Museu** s'ha cregut interessant acompanyar aquest itinerari amb la selecció d'alguns dels jocs de taula més coneguts per a gaudir a l'escola i en família.

Per aquest **col·leccionable** s'han escollit els jocs més versàtils, de regles senzilles i fitxes fàcils de trobar. Al tauler de joc descobrireu els continguts que l'alumnat trobarà durant la visita al museu.

El col·leccionable consta de 8 jocs que s'aniran aconseguint a mesura que l'alumnat i l'escola vagi visitant i completant cadascun dels museus que es troben dins de l'itinerari.

JOC	MUSEU
1. Paraules en joc	Museu del Joguet de Catalunya. Figueres
2. La Siga	Museu de l'Empordà. Figueres
3. L'Escala	Ecomuseu-Farinera. Castelló d'Empúries
4. L'Oca	Museu de la Tècnica de l'Empordà. Figueres
5. L'Alquerc	Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries. L'Escala
6. Assalt a la fortalesa	Espai Cultural La Ciutadella. Roses
7. Marro de nou	Museu de l'Anxova i de la Sal. L'Escala
8. Sopa de lletres	Museu Memorial de l'Exili. La Jonquera

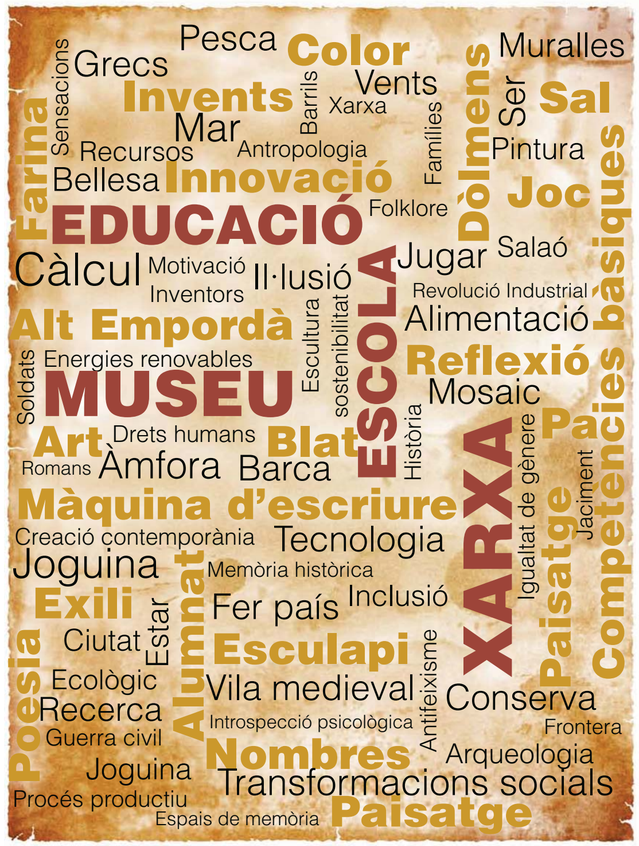

Museu del Joguet de Catalunya
www.mjc.cat
c/ Sant Pere, 1 (Hotel Paris) - 17600 Figueres
Tel. 972 50 45 85 - Fax. 972 67 64 28
correu@mjc.cat

Museu de l'Empordà
www.museuemporda.org
c/ Rambla, 2 - 17600 Figueres
Tel. 972 50 23 05
infome@museuemporda.org

Ecomuseu-Farinera
www.ecomuseu-farinera.org
c/ Sant Francesc, 5-7 - 17486 Castelló d'Empúries (Alt Empordà)
Tel. 972 25 05 12 Fax. 972 15 81 49
visites@ecomuseu-farinera.org

Museu de la Tècnica de l'Empordà
www.mte.cat
c/ Fossos, 12 - 17600 Figueres
Tel. 972 50 88 20
mte@mte.cat

Museu d'Arqueologia de Catalunya – Empúries
www.mac.cat/cat/Seus/Empuries
c/ Puig i Cadafalch s/n - 17130 Empúries - l'Escala
Tel. 972 77 02 08 - Fax 972 77 59 75
macempuries.cultura@gencat.cat

Espai Cultural La Ciutadella
www.patrimonideroses.cat
Avinguda de Roses s/n - 17480 Roses
Tel. 972 15 14 66
serveieducatiu@patrimonideroses.cat

Museu de l'anxova i de la sal
www.anxova-sal.cat
Avinguda Francesc Macià, 1 - 17130 l'Escala
Tel.- 972 77 68 15 - Fax. 972 77 32 68
info@anxova-sal.cat

Museu Memorial de l'Exili
www.museuexili.cat
c/ Major, 43-47 - 17700 - La Jonquera
Tel. 972 55 65 33
info@museuexili.cat

servei educatiu de l'alt empordà
Generalitat de Catalunya Departament d'Educació
Consell Comarca de l'Alt Empordà
Amb la col·laboració de: Generalitat de Catalunya Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació

Per la sostenibilitat, no llenceu aquest desplegable. Si no l'heu de fer servir (doncs! en una biblioteca, centre educatiu o entitat que en pugui fer ús.

Disseny: Agnès Figueras

©Lourd Puig

©Lourd Puig

Museu del Joguet de Catalunya

ACTIVITAT 1 — EI-4

1. Títol: Juga i crea
2. Ens preguntem ? Quantes maneres diferents de fer una pilota coneixes? Amb quins jocs i joguines jugaven els teus avis i àvies ? Per què és important jugar ?
3. En destaquem: Competència per a l'autonomia i iniciativa personal. Competència per aprendre a aprendre.
4. A partir de...: Descoberta d'un mateix i dels altres: Autoconeixement i gestió de les emocions. Joc i moviment. Relacions afectives i comunicatives. Autonomia personal i relacional.
Descoberta de l'entorn: Exploració de l'entorn. Experimentació i interpretació. Raonament i representació.
5. Descobrirem: L'art de jugar al llarg de la història d'abans i d'ara. D'aquí i d'allà, dels nens i de les nenes. Jocs a la plaça, al camp, a casa. Jocs, jocs, jocs per tot arreu. Partirem d'una activitat prèvia a la visita i durant aquesta ens aproximarem al món de les institucions museístiques, la importància de conservar i difondre el patrimoni que ens envolta, així com les actituds i comportaments adequats a l'hora de visitar un espai públic cultural.

ACTIVITAT 2 — CM-4

1. Títol: Gaudeix i aprèn
2. Ens preguntem ? D'on vénen els jocs de taula ? Quan, com i on jugar ? Davant una pantalla d'ordinador, d'una taula o del carrer ?
3. En destaquem: Competència centrada en conviure i habitar el món per al coneixement i la interacció amb el món físic, social i ciutadà.
4. A partir de...: Matemàtiques, Coneixement del medi natural, social i cultural.
5. Descobrirem: Els jocs i els joguets adaptats per a usuaris específics; per exemple jocs per a invidents. Els jocs amb regles. El viatge de les nines per tot el món. La història dels vint primers anys d'en Salvador Dalí: un àlbum familiar. Les pràctiques de jocs clàssics: Joc de l'Oca, Tangram, Kapla, etc.

Museu de l'Empordà

ACTIVITAT 3 — EI-5

1. Títol: Els colors amics
2. Ens preguntem ? D'on surten els colors? Per a què serveixen? Quines sensacions ens desperten?
3. En destaquem: Competència per a la autonomia i iniciativa personal. Competència, artística i cultural.
4. A partir de...: Descoberta i exploració de l'entorn. Experimentació i interpretació. Raonament i representació. Comunicació i llenguatges: Observar, escoltar i experimentar. Parlar, expressar i comunicar. Interpretar, representar i crear.
5. Descobrirem: El color com a mitjà d'expressió i comunicació. Una activitat que, amb l'ajuda de diferents materials de suport, demostracions pràctiques i la participació activa dels nens i nenes, proposa descobrir aspectes relacionats amb el món dels colors. Una proposta idònia per incentivar l'observació formal i sensorial en les obres exposades i per estimular la imaginació i la creativitat per mitjà de l'aproximació als diversos llenguatges artístics.

ACTIVITAT 4 — ESO-1

1. Títol: Aprèn a mirar el paisatge
2. Ens preguntem ? Com representen el paisatge els artistes? Quins trets identifiquen el nostre paisatge? Com ha evolucionat la representació del paisatge?
3. En destaquem: Competència comunicativa, artística i cultural. Competència centrada en conviure i habitar el món per al coneixement i la interacció amb el món físic, social i ciutadà.
4. A partir de...: Educació visual i plàstica. Educació per a la ciutadania.
5. Descobrirem: Les pròpies arrels mitjançant el contacte directe amb les obres d'art. A partir del fet que l'Empordà ha esdevingut font d'inspiració per a molts artistes, l'alumnat observarà les diferents representacions del paisatge al llarg de la història. Un recorregut que permetrà tenir una visió global de l'evolució de les pràctiques artístiques des d'un punt de vista més local, aprendre a mirar els quadres i adquirir nous coneixements sobre el món a través de l'art.

©Teresa Llordés

©Teresa Llordés

Ecomuseu Farinera

ACTIVITAT 5 — CI-1

1. Títol: El pa, de l'obrador a la taula
2. Ens preguntem ? Com es fa el pa ? D'on surten els productes ? Quina alimentació volem ?
3. En destaquem: Competència comunicativa, lingüística i audiovisual. Competència metodològica: tractament de la informació i competència digital.
4. A partir de...: Coneixement del medi natural, social i cultural. Àmbit de llenguatges.
5. Descobrirem: El procés d'elaboració del pa, els seus ingredients i varietats, i la seva importància en la nostra dieta. Els alumnes donaran forma a un pa que s'enduran per coure a casa. Amb la visita a la fàbrica es fa un recorregut en el que es tracten quatre temes bàsics: l'evolució de la mòlta, el procés productiu, el blat, la farina i el pa i la font d'energia.

ACTIVITAT 6 — ESO-2

1. Títol: El petit moliner
2. Ens preguntem ? Com funcionava un molí hidràulic ? Quines professions trobarem en una farinera ? Quin model econòmic ens interessa ?
3. En destaquem: Competència centrada en conviure i habitar el món per al coneixement i la interacció amb el món físic, social i ciutadà.
4. A partir de...: Tecnologia, Ciències socials, Geografia i història, Llengua catalana.
5. Descobrirem: Com era un molí fariner hidràulic, com funcionava una roda hidràulica horitzontal, i com s'obtenia la farina amb aquest sistema. Els alumnes rebran un diploma acreditatiu de petits moliners de la Farinera. Durant la visita a la fàbrica, a més dels continguts habituals, els alumnes coneixeran com es treballava en una fàbrica de farina i com han evolucionat les condicions del treball en els darrers anys.

Museu de la Tècnica de l'Empordà

ACTIVITAT 7 — CI-2

1. Títol: Dos + dos = quatre
2. Ens preguntem ? Quina va ser la primera calculadora de la història ? Com funciona i es construeix un àbac? Quines influències arabs i orientals trobem en el nostre càlcul ?
3. En destaquem: Competència metodològica, matemàtica, per aprendre a aprendre.
4. A partir de...: Matemàtiques, Educació artística.
5. Descobrirem: La història de la màquina de calcular i el seu recorregut, des de les mans fins a les calculadores digitals passant per tots els tipus d'àbacs. L'alumnat podrà experimentar i manipular diferents exemplars d'aquestes màquines. Després d'haver introduït l'alumnat en el món de la calculadora, cadascun d'ells farà un àbac i aprendrà a interpretar-hi els nombres.

ACTIVITAT 8 — ESO-3

1. Títol: Els orígens del món actual
2. Ens preguntem ? Què provoca el canvi d'una societat artesanal a una societat industrial? Què ens aporten els invents del segle XIX? Què va suposar la màquina d'escriure i de cosir per a la dona del segle XIX i XX?
3. En destaquem: Competència centrada en conviure i habitar el món per al coneixement i la interacció amb el món físic, social i ciutadà.
4. A partir de...: Tecnologia, Ciències socials, Geografia i història.
5. Descobrirem: L'entrada de tecnologies revolucionàries dins de l'àmbit domèstic i del sector terciari, penetrant en la vida quotidiana de les persones. Així doncs, l'alumnat podrà observar i descobrir la història dels objectes quotidians de la segona meitat del segle XIX i la primera del XX.

Museu d'Arqueologia de Catalunya - Empúries

ACTIVITAT 9 — CM-3

1. Títol: Taller de mosaics Opus Musivum
2. Ens preguntem ? Què és un mosaic? Com es feia un mosaic? Quin paper tenia en la seva època? Creus que actualment tenen la mateixa importància?
3. En destaquem: Competències d'autonomia i iniciativa personal. Competència artística i cultural.
4. A partir de...: Educació artística. Coneixement del medi natural, social i cultural.
5. Descobrirem: La tècnica mil-lenària del mosaic. A partir de l'observació *in situ* dels mosaics, el coneixement de les diverses tècniques i la realització d'un petit mosaic amb tècniques actuals adaptades als escolars.

ACTIVITAT 10 — BATX-1

1. Títol: Les pedres també parlen
2. Ens preguntem ? Què és un jaciment arqueològic ? Qui eren els grecs i què van representar ? Per què creus que és important preservar un jaciment com el d'Empúries ?
3. En destaquem: Competència metodològica d'aprendre a aprendre.
4. A partir de...: Filosofia i ciutadania. Història de l'art.
5. Descobrirem: Les ciutats grega i romana d'Empúries a través de la interpretació de les estructures que es conserven dels edificis que configuraven el traçat urbanístic de la ciutat.

Espai Cultural La Ciutadella

ACTIVITAT 11 — CM-4

1. Títol: Parlem de grecs, romans, monjos i soldats
2. Ens preguntem ? Saps què vol dir la paraula Ciutadella ? Quants pobles han viscut en aquest espai i a què es dedicaven ? Quina importància té en l'actualitat aquest espai ?
3. En destaquem: Competència centrada en conviure i habitar el món per al coneixement i la interacció amb el món físic, social i ciutadà.
4. A partir de...: Coneixement del medi natural, social i cultural. Educació física. Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania.
5. Descobrirem: Quatre personatges amagats que descriuen els quatre períodes principals d'ocupació de l'espai de la Ciutadella. Els personatges estan dins unes caixes en quatre espais que corresponen a la seva època i amb ells hi ha alguns dels elements que utilitzaven quotidianament. Amb uns plànols que senyalen la ubicació de les restes, el grup seguirà el monitor fins a trobar les caixes amb els personatges amagats. A través d'aquests i de les reproduccions que els envolten, podran conèixer la vida a Roses al llarg dels segles.

ACTIVITAT 12 — ESO-1

1. Títol: Ruta megalítica
2. Ens preguntem ? Què és un dolmen ? Com vivien els pobles prehistòrics ? Cal conservar aquest patrimoni tan antic ?
3. En destaquem: Competència centrada en conviure i habitar el món per al coneixement i la interacció amb el món físic, social i ciutadà.
4. A partir de...: Ciències socials, Geografia i història. Educació física. Educació per a la ciutadania.
5. Descobrirem: Com era la vida i les creences de la gent que fa cinc mil anys va ser protagonista del que es coneix com a cultura megalítica. La presentació de continguts es farà amb l'ajuda de la mobilla megalítica passant pel dolmen de la Creu d'en *Cobertella*, el sepulcre de corredor més gran de Catalunya, així com d'altres dòlmens i menhirs de la ruta.

Museu de l'Anxova i de la Sal

ACTIVITAT 13 — CS-5

1. Títol: Xalem amb l'anxova
2. Ens preguntem ? Com s'extreu la sal de la natura? Com s'elabora el brou o salmorra per a la conserva? Per què està prohibit pescar peixos petits?
3. En destaquem: Competència centrada en conviure i habitar el món per al coneixement i la interacció amb el món físic, social i ciutadà.
4. A partir de...: Coneixement del medi natural, social i cultural. Àmbit de llenguatges.
5. Descobrirem: Els orígens pescaders i saladors de la vila de l'Escala, com es pescava antigament, com es pesca en l'actualitat, la subhasta del peix i el procés de l'elaboració del brou o salmorra i dels barrils per a la salació d'anxova i sardina. A través d'un joc de pistes descobrirem les anxoves que hi ha amagades en algun lloc del museu.

ACTIVITAT 14 — BATX-2

1. Títol: Com s'inspirava i escrivia Víctor Català ?
2. Ens preguntem ? Quin és l'argument de la seva obra cabdal *Solitud*? Què va passar l'any 1900 a l'Escala perquè Víctor Català escrivís l'obra *Mar d'Hivern*? Per què va haver d'utilitzar el pseudònim masculí de *Víctor Català* l'escriptora Caterina Albert i Paradís?
3. En destaquem: Competència comunicativa, lingüística i audiovisual. Competència metodològica: tractament de la informació i competència digital.
4. A partir de...: Àmbit de llengües. Literatura catalana, Història del món contemporani, Geografia.
5. Descobrirem: L'obra de l'escriptora Víctor Català a través de la lectura de fragments. Treballarem d'una manera pràctica el seu ampli vocabulari i la diversitat de registres lingüístics que utilitzava per descriure els personatges i els paisatges, tot visitant els indrets de l'Escala que la varen inspirar com la font i el safareig, la platja de l'antic port i el cementiri mariner, entre d'altres.

Museu Memorial de l'Exili

ACTIVITAT 15 — CS-6

1. Títol: Notícies de l'exili
2. Ens preguntem ? Com s'elabora un diari ? Per a què serveixen les guerres? Quin paper tenen els mitjans de comunicació en la difusió de notícies ?
3. En destaquem: Competència comunicativa lingüística i audiovisual. Competència metodològica per al tractament de la informació i competència digital.
4. A partir de...: Coneixement del medi natural, social i cultural. Àmbit de llenguatges. Educació artística.
5. Descobrirem: Com endinsar-nos en el món de la memòria individual i col·lectiva tot treballant amb les fonts orals com a reporters i experts en periodisme d'investigació. Tot plegat implicarà recollida d'informació, tractament dels fets i la seva comunicació d'acord als mitjans televisius. També es visitarà el museu a través d'un taller dins del mateix espai del MUME.

ACTIVITAT 16 — ESO-4

1. Títol: Rutes de l'exili
2. Ens preguntem ? Saps què significa ser un exiliat ? Què t'emportaries si haguessis de marxar molt lluny de casa a causa d' una guerra ? Per què van marxar molts intel·lectuals del seu país?
3. En destaquem: Competència centrada en conviure i habitar el món per al coneixement i la interacció amb el món físic, social i ciutadà.
4. A partir de...: Geografia. Educació física. Àmbit de llengües i literatura. Història del món contemporani.
5. Descobrirem: Les rutes de l'exili com una oportunitat per conèixer i situar en el territori el recorregut i destinació de molts dels exiliats republicans que creuaren la frontera pirinenca, així com els monuments, edificis i espais dedicats a la memòria i la història. Les rutes es complementen amb la visita al museu, amb lectures de testimonis, visionat de mapes, fotografies i documents específics de cada ruta. Les rutes proposades: Camins de l'exili (Aguilana, la Vajol, la mina Canta, coll de Lli i les Illes). Records de l'exili (Argelers i la Maternitat d'Elna). L'exili dels intel·lectuals (Cotlliure i Antonio Machado). Portbou i Walter Benjamin, Retirada i Il Guerra Mundial. Pau Casals i Pompeu Fabra, dos mestres a Prada de Conflent.